

laboral

ciudad de la cultura

Bienveníu a la Llaboral

Llaboral Ciudá de la Cultura ye'l resultáu d'un proyectu de tresformación acometíu pol Gobiernu del Principáu d'Asturies dende 2001 cola fin de dotar de nueva vida al conxuntu monumental de l'antigua Universidá Llaboral de Xixón.

En 2007 l'espaci u abre de nueves les sos puertes, convertíu nuna ciudá cultural en constante tresformación, na que tienen cabida propuestes de toa mena, dende la formación ya investigación hasta la creación y diversión.

Los paseos guiao s na Llaboral, el Teatru cola so variada programación artística, les esposiciones del Centru d'Arte y Creación Industrial o los espacios congresuales componen un puzzle únicu, al que s'axunten servicios complementarios como la Receición, el Café de la Llaboral, les actividaes infantiles, les esposiciones temporales o los eventos.

Historia

Orixinalmente concebíu como espaciu benéficu docente, l'orfanatu mineru foi acuriosáu y tresformáu dende 1951 como la Universidá Llaboral más ambiciosa de les existentes naquella dómina. El proyectu, dirixíu pol arquitectu Luis Moya, foi pensáu como una gran ciudá ideal autárquica y autosuficiente, preparada pa formar a xeneraciones de fíos d'obreros como profesionales altamente cualificaos.

La construcción sigue los ideales de l'arquitectura clasicista, anque apodera un claru eclecticismu en tola obra. La gran plaza central fai d'exa organizadora de dalgunos de los edificios más destacaos y singulares como la Ilesia, la Torre o'l Teatru. Alredor d'esi corazón monumental de la ciudá despléguese'l restu de dependancies, ente les que destaquen les naves construyíes pa talleres de formación téunica profesional.

El conxuntu d'edificios entamó a construyise en 1948, hasta'l so parális total en 1957 coincidien-

do col cese del Ministru de Trabayu José Antonio Girón de Velasco, principal promotor del proyectu de les Universidaes Llaborales españoles. Aquel día, yá los primeros alumnos asistíen a les clases de la institución xixonesa.

Ensin terminar y arrodiada de llexendaries histories, la Universidá Llaboral de Xixón tuvo dirixida polos xesuítas dende'l so entamu hasta 1978, periodu nel que se formaron xeneraciones d'estudiantes y profesionales cualificaos n'especialidaes como soldadura, calderería o tornería.

Nos años ochenta, cola adaptación y modernización académica, pasa a formar parte del Institutu Nacional d'Enseñances Integraes y bona parte de les instalaciones queden ensin manda-yos, sometíos a un procesu d'abandonu y deterioru. En 2011 el Gobiernu del Principáu d'Asturies faise cargu del edificiu y empieza a diseñar un ambiciosu plan d'usos coles mires d'iguar los espacios conforme les necesidaes del sieglu XXI.

Visitando'l centru históricu

■ Patiu Corintiu

Orientáu al este, el patiu constituye la entrada principal a la Llaboral y destaca pola so columnata d'estilu Corintiu Compuestu. Tres les obres de rehabilitación, dotóse-y d'una cubierta de vidriu y aceru que contribuyó a convertir esti espaciu nel auténticu estragal d'acoyida. Nel Patiu Corintiu atópase **La Receición de la Llaboral**, un espaciu de diseñu vanguardista nel que s'ofrez información sobre les visites guíaes y actividaes de la Ciudá de la Cultura y nel que, amás, ún puede adquirir un recuerdu de la so visita al edificiu o entraes pa los espectáculos al Teatru.

■ Plaza

Trespasando'l Patiu Corintiu pásase a la gran **Plaza Central**. Ye'l corazón de la Llaboral, nexu y epicentru de l'actividá del llugar y, alreor d'ella, dispónense les fachaes de los espacios principales del conxuntu. Colos sos 150 metros de llargor

por 50 metros d'anchu y pavimentada en granitu, sigue'l diseñu escoyíu por Luis Moya al estilu de les places castellanes, masque la so principal inspiración ye la Plaza de San Marcos de Venecia. A la derecha ta'l **Teatru de la Llaboral** cola so fachada d'estilu Clásicu-Helenísticu, como los templos de la Grecia Antigua. Simétrica y centrada tópase la llesia, inspirada nel arte Barroco italianu. La **Torre** álzase detrás de la llesia cola so espigada figura. A la izquierda asitiase la fachada del pabellón qu'acoyía una parte de la residencia d'estudiantes, ocupáu güei pola Universidá d'Uviéu; dende los sos soportales apórtase a la **Cafetería** y a los recuperaos **Xardinos** del recintu.

■ La Torre

La so figura d'estilu clásicu destaca y sobresa dende tolos puntos de la redolada próxima. Luis Moya diseñó'l volume inspirándose na Xiralda de Sevilla, na Torre d'Hércules n'A Coruña y nel Faru d'Alexandría, una de les Siete Maravíes de l'Antigüedá Clásica. Los sos actuales 130 metros d'altor faen d'ésta la torre en piedra más alta d'España. L'antiguu observatoriu ufierta anguaño nuevos espacios destinaos a oficines, archivos o inclusive espacios sorprendentes como les dos plantes de la **Sala de los Relóes**, destinaes a eventos culturales y empresariales. Los miradores alcontraos nes plantes 14 y 17 ufierten les meyores vistes de la mariña asturiana y de les distintes pieces que componen el proyectu de la Llaboral.

■ Ilesia

Presenta una planta elíptica con más de 800 metros cuadrados y con una capacidad que supera los 1.000 personas. Sobresale la so cúpula interior de calter bizantino, formada por un sistema de nervios cruciales a la manera hispanoárabe. Los 2.300 toneladas de peso y los cerca de medio millón de ladrillos configuran una de las cúpulas de mayores dimensiones de Europa.

L'exterior apaec ricamente ornamentáu coles escultures de los santos y educadores más importantes de la Ilesia Católica, obra de Manuel Álvarez Lavida. Los mosaicos d'Arcánxeles y Evanxelistes fueron diseños por Joaquín Valverde y realizaos por Santiago Padrós; y les Constelaciones, pensaes pol equipu d'arquitectos encargaos de la remodelación, siguen les llatitúes y coordenaes de cada bóveda nel entamu de la nueva etapa de Llaboral Ciudadá de la Cultura, qu'empezó exactamente'l 29 de marzu de 2007 a les 21.00 h.

■ Teatru

L'antiguu Salón d'Actos convirtióse, tres la renovación del monumental complexu, nel **Teatru Auditoriu** de mayor capacidad d'Asturies y n'un de los

mejores del norte d'España tocantes a espacios, capacidad y tecnoloxía.

Les reformes más destacaes fueron la sustitución de l'antigua caja escénica pola actual de 440 metros cuadrados, y l'ampliu foxu multifuncional capaz d'allugar a unos 100 músicos, 90 butaques o aumentar n'otros 70 metros la plataforma escénica. Too ello dexa realizar una amplia variedá de producciones artístiques.

Nel pisu noble del teatru alcuéntrase la **Sala de Pintures**, conocida polos frescos d'Enrique Segura, que decoren les sos parés y que reflexen d'una forma alegórica la historia de la fundación de la Universidá Llaboral, lo que convierte esti espaciu nun recintu solemne realmente singular.

El Teatru de la Llaboral destaca poles sos posibilidaes como espaciu múltiple p'acoyer non yá una variada programación artística, sinón tamién la celebración de congresos, seminarios y toa mena d'eventos nuna arquitectura privilexada.

■ Café y Paraninfu

L'antigua **cafetería** de la Universidá Llaboral dexa esfrutar de parte del restauráu moblame orixinal: sofás, sielles, meses, escritorios, armarios y cames, realizaáu pol diseñador Aurelio Biosca. Na área del salón, abiertu a los xardinos al traviés d'amplios ventanales, destaca'l mural d'estilu costumista realizaáu pol pintor Francisco Arias, nel que se representa la ufrienda de los trabayadores asturianos a la Virxe de Cuadonga. La escalera de caracol interior conduz al **Paraninfu**, espaciu destináu a actos culturales con capacidá pa 155 persones sentaes nes antigües butaques del Salón d'Actos. Nesti espaciu, nel que participó l'arquitecta María Juana Ontañón nel so diseñu, destaca la so forma de proba de barcu y les sos orixinales ventanes circulares de clara influencia marítima.

■ Xardinos de la Llaboral

Na zona sur del edificiu atópense los **Xardinos de la Llaboral**, proyectaos por Javier de Winthuyssen y por Ramón Ortiz Ferré, tou un llugar de suau pa pasar y esfrutar. Los circuitos acuáticos empecipien el so percorríu na Plaza Cívica y apuerten a les canales al traviés de surtidores que xustifiquen la so inspiración nel Xeneralife de la Alhambra de Granada. La parte ornamental presenta grandes magnolios y gramínees, qu'apurren xuegos de color cásiqe tol añu.

■ Otros espacios de la Llaboral

Amás de los espacios abiertos al públicu o los visitaos nos percorríos empuestos, la Llaboral incluye otros ámbitos de singulares valores arquitectónicos y que güei alluguen nuevos usos culturales, educativos y turísticos:

- L'ala sureste del edificiu acueye la **Facultá de Comerciu, Turismu y Ciencies Sociales “Jovellanos” de la Universidá d'Uviéu**. Nel so interior destaca la Biblioteca Universitaria, un espaciu abovedáu que sigue'l proyectu orixinal de Luis Moya y que ta decoráu colos murales de Juan Méjica. Al suroeste, nel edificiu allugáu ente la Cafetería y la Torre, tien la so sede la **Sociedá de Servicios Públicos del Principáu d'Asturies**.
- Na esquina nordés de la Plaza, atópase la **Sociedá Pública de Xestión y Promoción Turística y Cultural del Principáu d'Asturies (Turismu)** y les oficines d'I+D+i de **ThyssenKrupp Elevator Innovation Center**, amás del **Centru Integráu de Formación Profesional La Llaboral**, herederu de la tradición académica de los oríxenes del complexu.
- Collindante col Teatru, al noroeste del edificiu, tien la so sede la **Escuela Superior d'Arte Dramá-**

tico y Profesional de Danza, centru educativu qu'integra la especialidá d'Interpretación Testual o los estudios profesionales de Danza Clásica.

- Cercanu a ésta lleva'l **Conservatoriu Profesional de Música de Xixón**, con más de 600 estudiantes nes nueves instalaciones, ente les que destaquen les sos dos aules polivalentes y el salón d'actos.
- Al oeste, tres la llesia y la Torre, tópose un guapu edificiu circular, l'antiguu Conventu de les monxes Clarises Franciscanes, qu'en décadas fueron responsables de la intendencia de la Universidá Llaboral. L'edificiu ye anguaño la sede de la **Radio-televisión del Principáu d'Asturies (RTPA)**.

LLABoral Centru d'Arte y Creación Industrial

Con entrada independiente dende l'esterior del edificiu principal, y ocupando les últimes naves qu'un día fueron talleres de formación profesional, ta allugáu **LLABoral Centru d'Arte y Creación Industrial**, un espaciu de más de 14.000 m. di-

señáu pa facilitar el diálogu ente arte, industria y desarrollu económicu; centru que yá ye una referencia internacional ya buque insignia de la nueva Llaboral. Una factoría d'idees pa la producción y la creación contemporanea.

- 1 La Receición.
- 2 Sociedad Pública de Xestión y Promoción Turística y Cultural del Principáu d'Asturies (Cultura).
- 3 LLaBoral Centru d'Arte y Creación Industrial.
- 4 Centru Integráu de Formación Profesional de los Sectores Industrial y de Servicios (CIFP La Llaboral).
- 5 Sociedad Pública de Xestión y Promoción Turística y Cultural del Principáu d'Asturies (Turismu). ThyssenKrupp Elevator Innovation Center. Centru d'I+D+i.
- 6 Plaza.
- 7 Teatru.
- 8 ESAD y PD (Escuela Superior d'Arte Dramático y Profesional de Danza).
- 9 Conservatoriu Profesional de Música de Xixón.
- 10 ThyssenKrupp Elevator Innovation Center. Laboratoriu de prototipos.
- 11 Llaboral Casa Xoven (minipisos).
- 12 RTPA (Radiotelevisión del Principáu).
- 13 Torre-mirador.
- 14 Empresa Pública Sociedad de Servicios del Principáu d'Asturies (SERPA).
- 15 Ilesia.
- 16 Paraninfu. Cafetería.
- 17 Facultá de Comerciu, Turismu y Ciencies Sociales "Jovellanos" (Universidá d'Uviéu).
- 18 Xardinos de la Llaboral.

